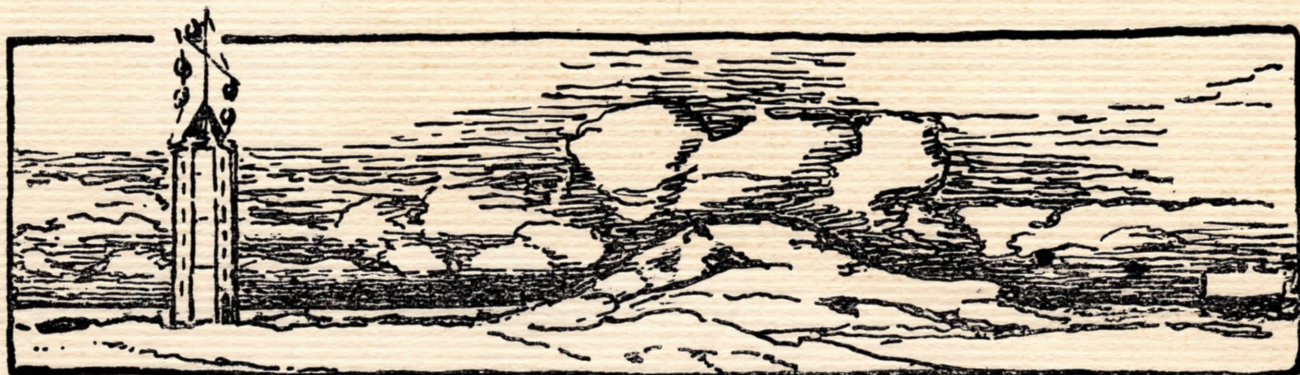

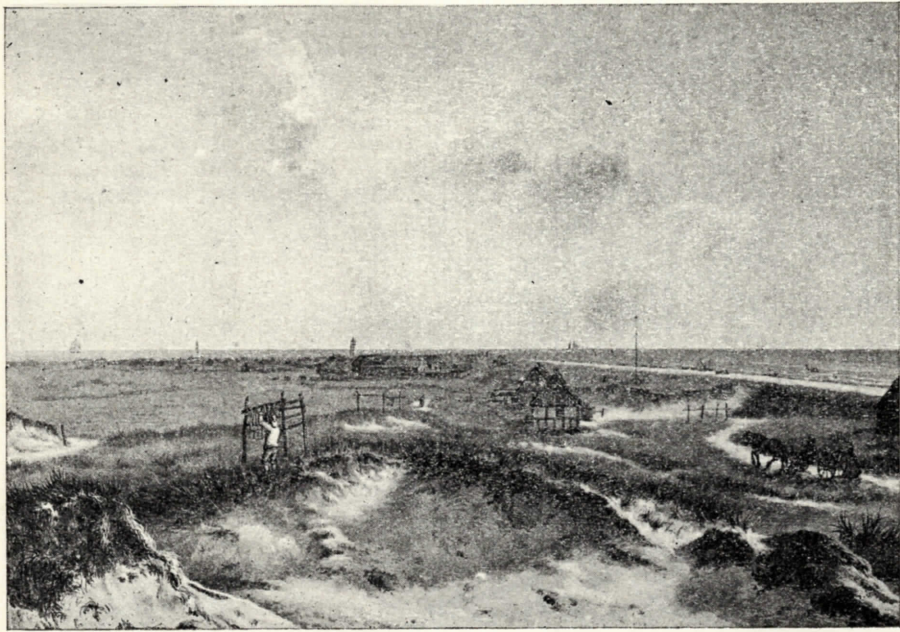
Skagensbanen

gennem 40 Aar

1890 - 24. Juli - 1930

Skagen omkring 1840

I Fyrrerne laa Vejene overalt i det nordlige Vendsyssel i stort Uføre. Tiderne var trange, og der var faa Penge mellem Folk. Først i Fyrrerne blev Chausseen mellem Frederikshavn og Hjørring anlagt af Ingeniørvæsenet, og den kostede efter de daværende Forhold en Mængde Penge.

De almindelige Landeveje mellem Købstæderne bestod den Gang af almindelige indgrøftede Veje uden andet Dækmateriale end det Fyld, der ved den aarlige Grøfterensning blev kastet op paa Vejbanen.

Vejen fra Frederikshavn til Skagen, der gik omtrent sammeds som den nuværende Landevej, var selvfølgelig ikke bedre; om Sommeren i Tørvejr var den sandet og om Vinteren sølet. Vejen endte ved Hulsig, og derfra til Skagen var Folk henviste til at benytte Stranden, saa man ved Rejsens Planlæggelse maatte drage Omsorg for, at man kunde passere Stranden ved Lavvande.

Posten besørgedes af en kørende Post, Ageposten, der kom til Skagen hver Torsdag omkring 4-Tiden, undertiden noget senere; det rettede sig efter, hvordan Stranden havde været. Den normale Køretid var 6 à 7 Timer. Desuden var der 2 Gange om Ugen gaaende Post, der gik fra Frederikshavn den ene Dag og tilbage den næste. Der var kun faa rejsende med Posten; der var 3 Pladser paa Postvognen, og det hørte til Sjældenhederne, at den var fuldt besat, ofte var der slet ingen. Turen

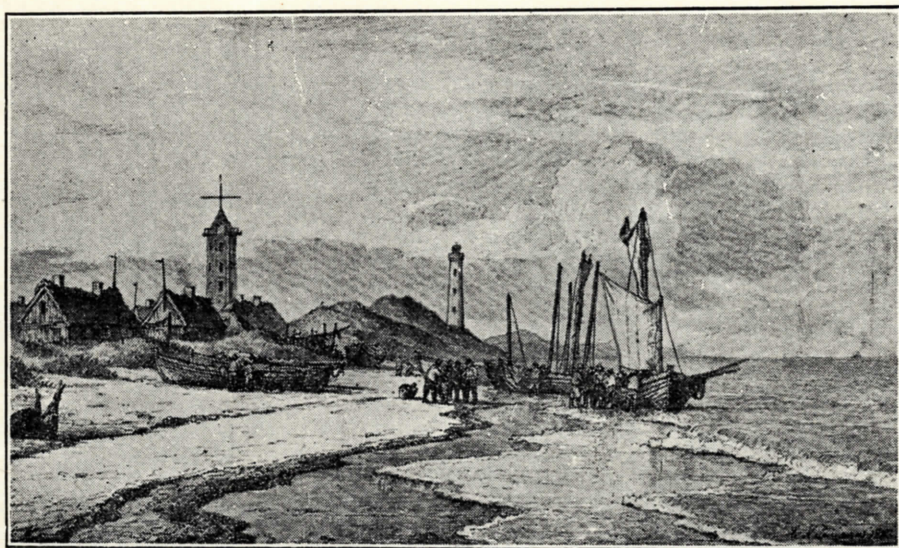

Ageposten til Skagen

fra Aalbæk til Skagen gik i Reglen Fod for Fod; var Vejen helt daarlig, søgte Kusken udenom over Grøfter og Vandløb, og naar Posten kom til Stranden, og denne var daarlig, hvad der var det almindelige, stod Kusken af for at lette for Hestene, og var der Passagerer, gjorde de som oftest det samme, i Stedet for at sidde paa den hældende Vogn, der ofte var udsat for at komme i Kviksand ved „Stokrenden“ eller „Sandene“.

I Begyndelsen af Halvtredserne blev der taget fat paa at grundforbedre Vejen fra Frederikshavn til Skagen; der blev anlagt en let Chaussee, og de følgende Aar blev Istandsættelsen fortsat i smaa Parceller nordefter; men det varede mange Aar, inden den kom til Aalbæk, og længere kom den ikke. Noget efter, at Grundforbedringen var paabegyndt fra Frederikshavn nord-efter, blev der anlagt en Vej fra Landsognet gennem Klitten til Skagen. Den gik i Zig-Zag ad Sletterne, men maatte dog nogle Steder gaa over Sandmiler, der i mange Aar var udækkede; det var meget almindeligt, at Fragtvogne, der skulde til Skagen, sørgede for at være flere i Følge for at kunne spænde 4 Heste for over Milerne. Da Landevejen altsaa ikke var god og en Del længere end Stranden, søgte Folk i Reglen denne, naar den kunde ventes at være passabel.

Efter Jernbanens Anlæg op til Aalborg i Slutningen af Tred-

Fisken bringes i Land paa Sønderstrand.

serne tog den landværts Forsendelse af Fisk stort Opsving; der kom Folk til Skagen baade fra Aalborg og Sæby for at købe Fisk. I Aaret 1871 blev Statsbanen ført til Frederikshavn, og nu blev denne By Hovedstation for Fiskehandelen; der sendtes Opkøbere til Skagen, som laa der hele Vinteren, opkøbte Fisken, eftersom den blev fanget, og førte den til Frederikshavn, hvorfra den forsendtes videre til Tyskland. Det stod da Befolkningen og Byraadet klart, at alt burde sættes ind paa at blive delagtiggjort i de Goder, man ved gode Kommunikationsmidler havde i det øvrige Land, og Byraadet androg derfor i 1874 Amtsrådet om at faa Resten af Vejen til Skagen grundforbedret; men Amtsrådet svarede, at det ikke saa sig istand til at imødekomme Andragendet.

I 1875 androg Byraadet derefter Indenrigsministeriet om, at Resten af Landevejen maatte blive grundforbedret ved Statens Foranstaltning. Ministeriet lod Forholdene undersøge; men der blev imidlertid intet yderligere foretaget fra Statens Side.

Da Kravet stadig blev stærkere, indgav Byraadet i 1879 et Andragende til Folketinget om at faa enten en grundforbedret Landevej eller en l e t J e r n b a n e paa Statens Bekostning; men dette Andragende blev afslaaet med den Begrundelse, at et Vej- eller Jernbaneanlæg ikke vilde kunne bevares for Sandflugten. En i 1880 nedsat Sandflugtskommission afgav imidlertid i 1882 en Betænkning, der indeholdt Forslag om, at der aarlig af Statskassen ydedes 5000 Kr. til Dæmpningsarbejder. Dette Forslag blev vedtaget i Rigsdagen, og Klitterne blev tilplantet i Løbet af

Den smalsporede Banes Indvielse i 1890.

Firserne, og da der herefter intet var til Hinder for et Baneanlæg, fornyedes Andragendet, og Staten lod derefter udarbejde Projekt til en let, smalsporet Jernbane mellem Frederikshavn og Skagen og tilbød samtidig at udrede $\frac{2}{3}$ af Anlægsudgifterne mod at Amtet og de interesserede Kommuner afholdt Resten.

Skagensbanen blev derefter bygget som let, metersporet Bane og aabnedes for Drift den 24. Juli 1890 af Kong Christian den IX.

Anlægget af Banen kostede 813,750 Kr., hvoraf Staten ydede 542,500 Kr., Hjørring Amt 120,000 Kr., Skagen Kommune 51,500 Kr., Frederikshavn Kommune 20,000 Kr., og Resten ydedes af Landkommunerne og private.

Banen blev til uvurderlig Nytte for Skagen By og i Særlighed for Fiskeriet, for hvilket den forbedrede Afsætningsforholdene og skaffede højere Priser for Fisken.

Ved dens Anlæg var Banen efter Datidens Forhold fuld ydegytig, idet Fiskeriet, som den Gang foregik fra aaben Strand, var ret begrænset, samtidig med, at Persontrafiken paa Banen hovedsagelig indskrænkede sig til rent lokalt Samkvem. Men efterhaanden som Tiden gik, og Udviklingen fandt Sted, forandrede Forholdene meget. Havneanlægget ved Skagen, der fuldførtes i 1907, medførte et stort Opsving i Fiskeriet fra Skagen og bevirkede, at store Mængder Fisk indbragtes til Skagen af

Den gamle Banegaard.

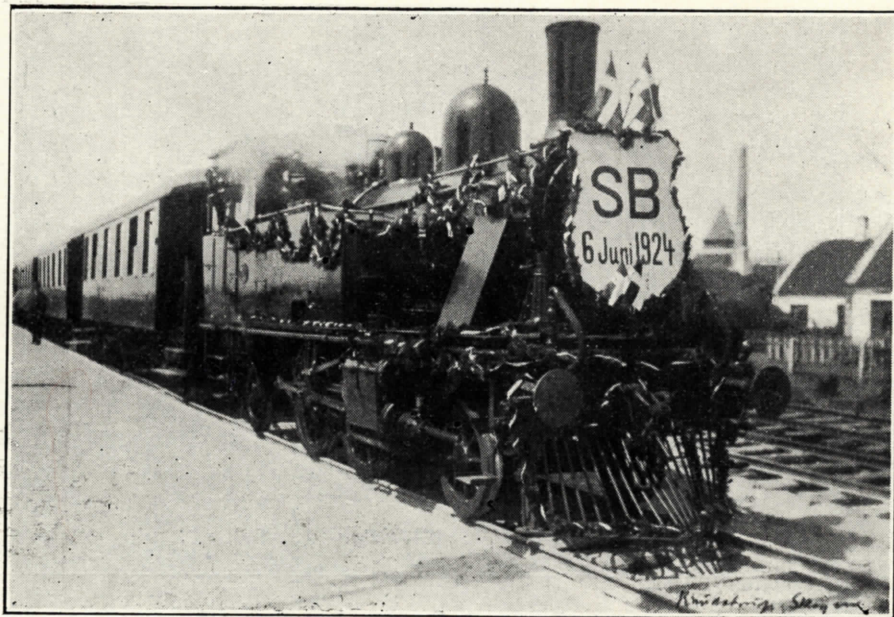
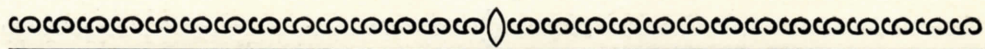
fremmede Fiskere. Jævnside hermed steg Persontrafikken meget stærkt, idet Skagen efterhaanden blev et meget besøgt Badested.

Hvorledes Banens Indtægt, Driftsoverskud, Antal rejsende og den befordrede Gods- og Fiskemængde er steget gennem Aarene vil ses af nedenstaaende Oversigt:

Driftsaar	Indtægt Kr.	Drifts- overskud Kr.	Antal rejsende	Befor- dret Tons Goods	Befor- dret Tons Fisk
1891—92	64,975	23,917	43,024	7,056	809
1896—97	67,537	27,075	48,545	7,840	807
1901—02	80,444	24,755	57,523	9,951	988
1906—07	121,455	48,783	73,940	16,200	1,588
1911—12	141,411	44,556	88,877	15,878	2,863
1915—16	203,243	71,766	111,859	19,481	5,923
1921—22	461,796	75,298	111,365	21,873	3,403
1925—26	431,880	131,147	142,883	24,924	4,755
1928—29	408,866	169,107	122,797	28,059	8,201
1929—30	443,020	189,525	130,399	44,404	8,859

Banen har i Løbet af de 40 Aar befordret 3,3 Millioner rejsende, transporteret 702,718 Tons Goods, heraf 136,331 Tons Fisk, og indkørt et Driftsoverskud paa omtrent 3 Millioner Kroner, hvoraf er anvendt 1,3 Millioner Kroner til nye Arbejder og Udvidelser af bestaaende Anlæg.

Efter den stærke Stigning i Person- og Godstrafiken i Aa-

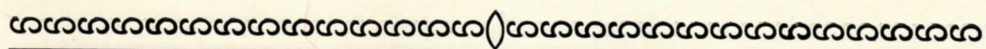

Den normalsporede Banes Indvielse i 1924.

rene ved Verdenskrigens Begyndelse viste det sig, at den smalsporede Bane var ude af Stand til paa tilfredsstillende Maade at besørge Trafiken, og navnlig voldte det Vanskelighed at overkomme Fiskektransporten, der kulminerede i 1916—17 med 15,033 Tons, ligesom Omladningen i Frederikshavn bevirkede, at Fisken kom for sent frem og forringedes i Værdi. Efter at Sagen om Banens Ombygning til normalsporet i 1916 var rejst i Skagen Byraad af S. J. Bødker, nedsatte Byraadet et Udvalg, bestaaende af Fiskeeksportør S. J. Bødker, Fisker A. Kruse Nielsen, Fiskeeksportør Jacob Thomsen og Borgmester Iver Christensen, til at arbejde med denne Sag.

Efter et Par Aars Forløb var Forarbejderne og Tegningen af Aktiekapitalen tilendebragt, og i 1919 blev Forslaget om Banens Ombygning vedtaget i Rigsdagen. Bevillingshaverne til Ombygningen af den smalsporede Bane og til Drift af den normalsporede Bane blev Fiskeeksportør S. J. Bødker, der blev valgt til Formand, Borgmester Iver Christensen, Etatsraad Larsen, Amtsraadsmedlem Niels Pedersen og Borgmester Elius Andersen. Efter at Iver Christensen og Elius Andersen var afgaaet ved Døden, blev i deres Sted valgt Lærer Jacobsen og Bankdirektør N. G. Nielsen. Til Anlægsingeniør ved Ombygningen blev valgt Banens Driftsbestyrer, Ingeniør M. T. Hansen.

Verdenskrigen havde da ganske forrykket det i 1916 udar-

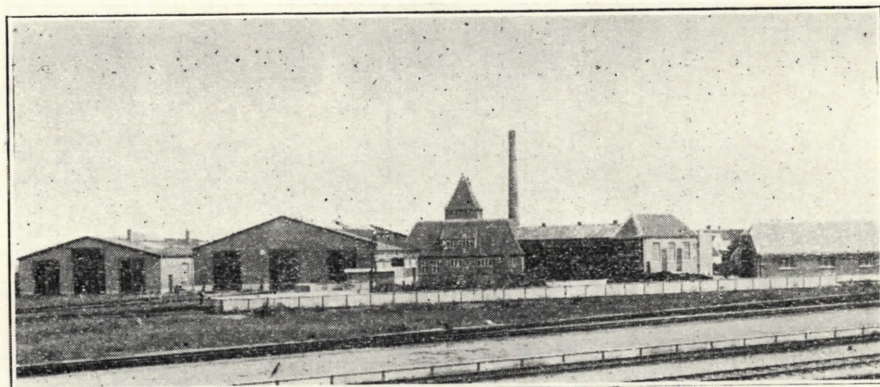
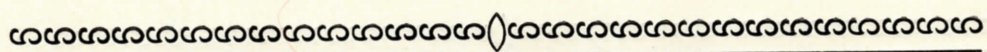

Den nye Jernbanestation.

bejdede Overslag over Udgifterne til Ombygningen, og Bevillingshaverne holdt derfor igen med Arbejdets Paabegyndelse, og kun den nødvendige Sporforstærkning blev udført. Først efter at Skagen Byraad i 1921 havde rettet en indtrængende Henstilling til Bevillingshaverne om at faa Ombygningen paabegyndt snarest muligt, da Byraadet maatte anse det for en Livsbetingelse for Skagen By, at der snarest tilvejebragtes en tidssvarende Jernbaneforbindelse med Omverdenen, blev Ombygningsarbejdet paabegyndt trods de høje Priser, og Ombygningen var saa vidt tilendebragt, at den normalsporede Bane kunde aabnes for Drift den 6. Juni 1924.

Udgifterne til Banens Ombygning var oprindelig anslaaet til 2,7 Mill. Kr. efter Priser i 1916, og efter Priser i 1919 blev den anslaaet til 4,6 Mill. Kr. Men hertil kom forøgede Udgifter til Banens Forlægning over Strandby samt til Fællesstation med Statsbanerne i Frederikshavn, saaledes at den endelige Anlægs-kapital bliver ca. 5 Millioner Kr., hvori er indbefattet de til Over-tagelsen af den smalsporede Bane medgaaede 813,750 Kr. Af Anlægssummen afholder Staten 67 pCt., Hjørring Amt 17 pCt., Skagen Kommune 11 pCt., Frederikshavn Kommune 2,5 pCt., og de resterende 2,5 pCt. afholdes af Landkommunerne samt private, hovedsagelig Fiskehandlere i Skagen.

Forholdet mellem det gamle og det nye Selskab blev ordnet saaledes, at det nye Aktieselskab overtog hele den smalsporede

Værksted- og Remisebygninger i Skagen.

Bane for dennes Anlægskapital 813,750 Kr., og denne Overtagelse fandt Sted pr. 1. April 1924, fra hvilket Tidspunkt det gamle Aktieselskab blev opløst og Bestyrelse valgt for det nye Selskab. Til Formand for den nye Bestyrelse blev valgt Bevillingshavernes Formand, Rentier S. J. Bødker.

Banens nuværende Bestyrelse er :

Repræsentanter for Ministeriet for offentlige Arbejder : Rentier *S. J. Bødker*, Skagen, Formand ; Borgmester *S. Møller*, Skagen, Næstformand ; Dommer *C. H. Sthyr*, Frederikshavn.

Repræsentanter for Finansministeriet : Rentier *Niels Jensen*, Jerup ; Borgmester *I. G. Hassing*, Frederikshavn ; Forretningsfører *L. Zachariasen*, Frederikshavn.

Repræsentanter for Hjørring Amtsraad : Etatsraad *Jørgen Larsen*, Gaardbogaard, Aalbæk ; Amtsraadsmedlem *N. Pedersen*, Flade pr. Frederikshavn ; Amtsraadsmedlem *A. Hedegaard*, Højsted, Præstbro.

Repræsentanter for Skagen Byraad : Auktionsmester *Th. Geisnæs*, Skagen ; Lærer *J. P. Jacobsen*, Skagen.

Repræsentant for de øvrige Aktionærer : Bankdirektør *N. G. Nielsen*, Frederikshavn.

